

Kommunale utvalg må opprettes og velges av kommunestyret

Kommunal Rapport 07.02.2022, Jan Fridthjof Bernt, professor emeritus ved Universitetet i Bergen.

Formannskapet har valgt medlemmer til et utvalg, men ordfører vil be formannskapet bytte ut et medlem. Kan han det?

SPØRSMÅL: I vår kommune har vi et utvalg som er valgt av formannskapet, bestående av ordfører, varaordfører og fram til nå lederen for det største partiet i mindretallet.

Utvalgets ene oppgave er å ha utviklingssamtaler med kommunedirektøren.

Ordføreren ønsker nå å bytte ut representanten fra mindretallet og kommer til å foreslå dette i neste møte.

Mitt spørsmål er om én i formannskapet da kan kreve forholdsvalg, slik det er beskrevet i kommuneloven, eller om denne typen utvalg ikke omfattes av det som står i loven om forholdsvalg.

SVAR: Her er selve utgangspunktet, formannskapet som velgende organ, problematisk. Kommunale utvalg må opprettes og velges av kommunestyret, se [kommuneloven § 5–7](#) første og andre avsnitt. Dette kan ikke delegeres til formannskapet.

Når det så gjelder valgmåten, fastslår [kommuneloven § 7–4](#) første avsnitt at alle valg til folkevalgte organer skal skje som forholdsvalg hvis minst ett medlem av kommunestyret krever det. Hvis ikke det kreves forholdsvalg, kan valg skje ved flertallsvalg etter [kommuneloven § 7–8](#). Det betyr i praksis normalt at dette bare benyttes der man på forhånd er blitt enige om hvem som skal velges.

I § 5–7 siste avsnitt har vi så en regel om at kommunestyret «kan selv når som helst omorganisere eller nedlegge utvalg». Det betyr at man kan foreta en utskifting av ett eller flere av medlemmene, men dette må skje ved at man foretar et fullstendig nyvalg av utvalget, og da gjenvelger bare de man ønsker å beholde. Også ved dette nyvalget gjelder bestemmelsen i kommuneloven § 7–4 første avsnitt; det skal skje ved forholdsvalg hvis ett medlem av kommunestyret krever det, ellers ved avtalevalg.

Og formannskapet kan altså under ingen omstendigheter fungere som velgende organ.